

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

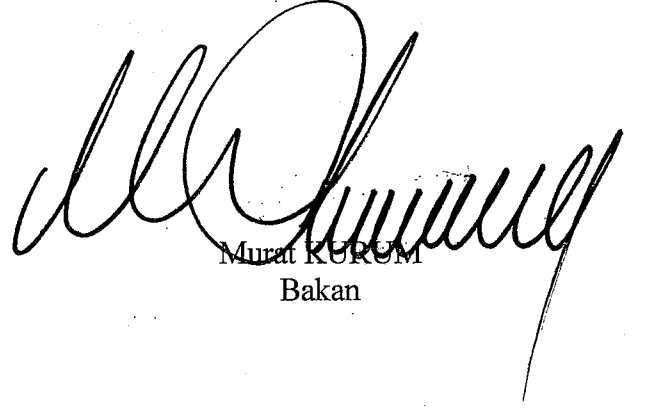
Sayı :30824082-610-3 41 84 61
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

12 Nisan 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (6 Adet, 6 Sayfa)
- Cevap Yazısı (51 Adet, 93 Sayfa)

MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN RIDVAN TURAN'IN
TEMM 7/58657 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR:

Türkiye'nin plastik atık ithalatı, 2018 yılının başında Çin tarafından alman yasak kararıyla beraber hızla artmış ve Türkiye, 2019 ve 2020 yılında Avrupa'dan gelen plastik atıkların en büyük alıcısı olmuştur. Ocak-Kasım 2021 arasında İngiltere, Türkiye'ye 117 bin 678 ton plastik atık ihraç etti. İngiltere'den Türkiye'ye ihraç edilen karışık plastik atık hacmi, Mayıs 2021'de Türkiye'nin getirdiği atık ithalatına ilişkin kısıtlamanın ardından dramatik şekilde düştü. Ancak Temmuz 2021'den bu yana rakamların her ay giderek arttığı gözleniyor. Kasım 2021 ihracat toplamı (4126 ton); Temmuz toplamının (484 ton) neredeyse on katı olarak gerçekleşti. Nisan 2021'deki saha araştırmasında, çoğunluğu İngiltere ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerinden ithal edilen plastik atıkların Adana'da yasa dışı olarak çevreye döküldüğünü ve açıkta yakıldığını tespit eden Greenpeace, yeni bir inceleme yaptı. Yasa dışı plastik döküm alanlarından toplanan toprak, kül, su ve tortu örnekleri, hem Greenpeace Araştırma Laboratuvarlarından hem de bağımsız bir laboratuvardan bilim insanları tarafından incelendi. Yapılan analizler sonucu ortaya çıkan bulgular ise çarpıcı nitelikteydi: Adana'da tespit edilen dioksin ve furan miktarı, kirletilmemiş toprak numunesinin 400 bin katı ve şimdiye kadar Türkiye'de toprakta rapor edilen en yüksek toksik düzey. Dioksin- furanların bilinen en önemli özelliği ise kanserojen olması. Bu kimyasal, anne karnındaki bebekler için toksik olabilir, tümörleri tetikleyebilir, hormon ve bağışıklık sistemlerini etkileyebilir. Analizler sonucunda Adana'da tespit edilen diğer kirleticiler ve neden oldukları hastalıklar şöyle sıralandı:

Poliklorlu bifeniller (PCB'ler): Adana'da, topraktaki poliklorlu bifenillerin (PCB'ler) toplam konsantrasyonunun kontrol örneğinden 30 bin kat daha yüksek olduğu bulundu. PCB'lere maruz kalmak embriyo ve fetüse zarar verebilir. Hormonlarda bozulmaya yol açabilen PCB'ler emzirme yoluyla anneden bebeğe geçebilir.

Metaller ve metaloidler: Adana'dan alman numuneler üzerinde 18 farklı metal ve metaloid türü araştırılmış ve insan sağlığı için pek çok zararı olduğu bilinen kurşun seviyesinin kontrol toprağından 15 kat ve yine insan için kanserojen olan kadmiyum seviyesinin de kontrol toprağından 30 kat yüksek olduğu tespit edildi.

Polisiklik aromatik hidrokarbonlar (PAHler): Adana'daki beş bölgenin dördünde yüksek oranda klorlu benzen bileşikleri tespit edildi. Bunların bazıları kanı etkileyebilir, cilt lezyonlarına ve karaciğer hastalığına neden olabilir. Bazı bölgelerde tespit edilen ve insan için kanserojen olduğu bilinen benzo(a)piren konsantrasyonu, Türkiye'de meskûn topraklar için izin verilen sınırın üzerindeydi.

Greenpeace Akdeniz araştırmasında incelenen 5 farklı çöp döküm alanı, Adana'nın verimli tarım, hayvancılık ve sulama arazileri içinde yer alıyor. Plastik atıkların yasa dışı yakılması sonucu ortaya çıkan ağır metal, dioksin ve furan ve kalıcı organik kirleticilerin toprağı, suya, havaya ve besin zincirine karışarak kansere neden olabileceği gerçeği, insan sağlığı için de geri dönüşü olmayan zararlar içeriyor. Bu bağlamda;

1,3,4-Adana'da tarım arazilerinin, toprağı, suyun, havanın kirlenmesine, insan sağlığının bozulmasına ve kanser vakalarına neden olan plastik atıklarla ilgili Bakanlığınız bir çalışma

yürütmekte midir?

2-Türkiye, 2019 ve 2020 yılında Avrupa'dan gelen plastik atıkların neden en büyük alıcısı konumuna gelmiştir? İngiltere'den Türkiye'ye ihraç edilen karışık plastik atık hacmi, Mayıs 2021'de Türkiye'nin getirdiği atık ithalatına ilişkin kısıtlamaya rağmen neden 10 kata yakın bir oranda artmıştır?

3-Adana'da plastik atıkların yasa dışı olarak çevreye dökülmesine karşılık Bakanlığınızın bir soruşturması var mıdır?

4-Adana'da tespit edilen dioksin ve furan miktarının Türkiye'de toprakta rapor edilen en yüksek toksik düzey olmasına karşılık Bakanlığınız hangi önlemleri almaktadır?

CEVAPLAR:

1,3,4- 9 Şubat 2022 tarihinde Greenpeace internet sitesinde, Greenpeace'in 2021 Nisan ayındaki saha araştırmasında, çoğunluğu İngiltere ve Avrupa Birliği ülkelerinden ithal edilen plastik atıkların Adana'da yasa dışı plastik döküm alanlarından toplanan toprak, kül, su ve tortu örneklerinin yüksek toksik düzeyde olduğu ile ilgili haber yapılmıştır.

Söz konusu haberlere istinaden, Bakanlığımızca bölgede inceleme ve denetim işlemleri gerçekleştirilmiş olup, 11-12 Şubat 2022 tarihlerinde atık dökümü yapılan 33 farklı lokasyondan numuneler alınarak analiz yapılmak üzere Bakanlığımız Çevre Referans Laboratuvarına gönderilmiştir. Analiz sonuçlarının tamamlanmasını müteakip konu ile ilgili detaylı durum değerlendirmesi yapılacak olup söz konusu hususlara istinaden Bakanlığımızca denetim ve takip işlemleri titizlikle devam etmektedir.

Adana Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne çeşitli konularda ALO181,Bimer, Cimer ve dilekçe ile şikayetler iletilmektedir. İl Müdürlüğümüze ulaşan şikayetler ve sosyal medyada yeralan haberlere istinaden gerekli inceleme ve denetimler ivedilikle yapılarak, şikayete konu çevre kirliliğine yol açan atık üreticilerinin tespit edilmesi durumunda mevzuatlar çerçevesinde gerekli iş ve işlemler yapılmaktadır.

2019 yılı içerisinde; toplamda 1838 adet denetim gerçekleştirilmiş olup, bunların 390 tanesi atık kapsamındadır. Çevre Kanununa aykırı hareket eden işletme ve şahıslara 902.568 TL idari yaptırım kararı uygulanmıştır.

2020 ve 2021 yılları içerisinde; Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden Türkiye'ye geri dönüşüm amacıyla gönderilen atıkların Adana'da çevreye gelişigüzel dökülerek bertaraf edildiği yönünde sosyal medya ve TV kanallarında haberler yapılmış ve bu haberlere istinaden atık İthalat denetimleri ve Geri kazanım/Geri dönüşüm faaliyeti gerçekleştiren tesislerin denetimleri artırılarak;

2020 yılında toplamda 1431 adet denetim gerçekleştirilmiş olup, bunların 427 tanesi Geri kazanım/Geri dönüşüm faaliyeti gerçekleştiren tesislere yapılmıştır. Denetimler neticesinde Çevre Kanununa aykırı hareket eden işletme ve şahıslara 486.713 TL idari yaptırım kararı uygulanmıştır.

2021 yılı içerisinde ise; şüana kadar Geri kazanım/Geri dönüşüm faaliyeti gerçekleştiren 140 tesise denetim gerçekleştirilmiştir. Mevzuata aykırı olarak atık toplayan, geri dönüştüren ve bertaraf eden şahıs ve işletmelere toplamda 827.032 TL idari yaptırım uygulanmıştır. Ayrıca kolluk güçleri ve Belediyenin zabıta ekipleri ile koordineli denetimler için gerekli yazışmalar yapılarak kaçak dökümlerin engellenebilmesi adına Bakanlık İl Müdürlüğümüz tarafından

denetimlerimiz titizlikle devam etmektedir.

Atıkların gelişigüzel doğaya atılması sonucu meydana gelen çevre kirliliğine karşı Bakanlığımızca rutin denetimler gerçekleştirilmekte olup, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlanarak temizlik çalışmaları ve sorunların çözülmesi yönündeki çalışmalar devam etmektedir.

2-Ticaret Bakanlığının; “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliği” gereğince; Tebliğin Ek-1 listede yer alan atıkları, Bakanlığımızda Geçici Faaliyet Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi almış geri kazanım tesisleri ithal edebilmekte ve bu tesislerde işleyebilmektedir.

Ayrıca; atık ithal etmek isteyen ithalatçı işletme; sadece o takvim yılı sonuna kadar geçerli olmak üzere Bakanlığımızdan Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi almakta olup, bu belge ile belirlenen Atık İthalat Kotaları ise yıllık tüketim kapasiteleri esas alınarak belirlenmektedir.

Türkiye’ye geri dönüştürülmek üzere gelen ithal atık miktarları, menşei, GTİP kodları, atık uygunlukları gibi hususlar Bakanlığımız ecbs.gov.tr. portalında bulunan Çevre İthalat/ İhracat İzinleri Uygulaması üzerinden takip edilmektedir.